

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 80.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČICEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 18.633.

Napredna koncentracija.

Včerajšnje »Jutro« zopet enkrat
kliče k skupnemu nastopu napred-
njakov. Ker se prištevamo k napred-
njakom in ker smo dalje mnenja, da
je naša častniška dolžnost, da na
pozive odgovarjamo, zato kratek od-
govor na poziv »Jutra«.

Je res, in volilni rezultati govore
čisto jasno, da bi takozvane napred-
ne stranke dosegle v Sloveniji znaten
uspeh, če bi nastopile pri volitvah
skupno. Priporjen bi bil ljubljanski
mandat, na Kranjskem pridobljen še
en mandat in na Štajerskem še naj-
manj dva in bi imele tako vse na-
predne skupine v Sloveniji mesto se-
danjih treh najmanj sedem manda-
tov! To je res in temu ne oporeka-
mo.

Odločno pa oporekamo drugi tezi
»Jutra«, da so pač mladini tak sku-
pen nastop hoteli, da ga pa druge
skupine niso hotele. Čisto narobe je
res, da so edino mladini krivi, če ni
prišlo do skupnega nastopa napred-
njakov. Da pribijemo najprej par po-
stranskih dejstev.

Če bi mladini držali svojo besedo,
dano dne 19. 2. 1923., potem bi bil
v Ljubljani napredni blok tako si-
gurno zmagal ko dne 18. 3. 1923. In
tudi če bi dali mladini za svoje bese-
dolomstvo vsaj moralno satisfakcijo,
bi bila ustvarjena podlaga za sporazu-
m. Zahtevati pa, da se človek poga-
ja z ljudmi, ki so na besedolomstvo
ponosni, pa je več ko predrzno.

Konstatiramo dalje, da ni prejelo
načelstvo SKS niti enega oficijelnega
poziva za skupen nastop. Za hrbtno
stranke se je skušalo ustvariti spo-
razum in tako stranko razbiti. Na Šta-
jerskem je to tudi deloma uspelo. Ali
pa se pameten človek pogaja s člo-
vekom, ki iz zaledja napada z nožem!
Ali pa more iti poštenjak s člove-
kom, ki uporablja zahrbtno metode!
In še nekaj! Kjer koli ste mogli, ste
škodovali kmetijem in v svojih listih
ste psovali g. Pucija, kakor nihče! In
na vse to naj bi kmetijski podali roko
vam in osigurali vam mandate, ko
jim vi niste hoteli niti enega! Prav
res, drzno je vaše čelo, da si po vsem
tem upate očitati drugim, da so bili
krivi razdora!

In kako ste postopali proti NSS!
Kako proti drugim! Ali ste res tako
pozabljivi, da se tega ne spominjate!
Pa pustimo dogodke iz preteklosti
in govorimo raje o bodočnosti!

Je stara resnica, da je v skupnosti
moč in da bo zato napredna stvar ne-
primerno preje zmagala, če grede vsi
naprednjaki skupno v boj, nego lo-
čeno. To je nesporno! Toda sedaj pri-
de kardinalno vprašanje!

Ali pa moremo vas še smatrati za
naprednjake! Ali obstoji še ena to-
čka naprednega programa, katere ni-
ste že izdali!

Bistvena točka naprednega progra-
ma je svoboda. Kako pa ste vi nasto-
pali za svobodo! Ukinili ste svobodo
tiska in čeprav je sodišče razsodilo
da je bil vaš korak napačen, vseeno
ste nadaljevali z nasiljem.

Ukinili ste svobodo govora. Ne sa-
mo dr. Korošcu, tudi dr. Markoviću,
ki je stokrat boljši naprednjak od
vas vseh, ste zaporedoma razbili
shod!

Ukinili ste svobodo prepričanja.
Še na dan volitev je vaš vrhovni šef

nota bene minister, pozival državne
nameščence na volišče. In kako ste
odstavljal uradnike, če so spoštovali
zakon bolj ko vaše strankarske
diktate!

Ukinili ste najprimitivnejše držav-
ljanske svobosčine. Zadostuje, da
omenimo v tem oziru vaš najnovejši
škandal z bojotno notico proti tr-
govcu, ker ni vašega prepričanja!

Nastopili ste proti parlamentariz-
mu in kjer koli in kadarkoli ste mo-
gli, ste pogazili demokratični princip.
Kdo je ukinil propore v Ljubljani?
Ali ni bil to vaš šef, dr. Žerjav! Kdo
je dvakrat razpustil ljubljanski ob-
činski svet? Kdo odstavljal župane
na deželi? Kaj naj naštejemo še dru-
ge vaše grehe.

Napredni program je neločljivo
zvezan s poštenostjo. Ali pa je to po-
šteno, da je po vašem nalogu dobil
študent samo tisti dijak, ki je vaš
slepi pristaša. Celo orjunašu ste od-
vzeli študentsko, če si je dovolil imeti
svoje mnenje!

Ali naj tu še omenjamo vse vaše
razne afeze!

Niti za eno točko naprednega pro-
grama ne vemo, proti kateri se niste
pregrešili in na vse to naj prepusti-
mo vam vodstvo v napredni politiki!
Ali se to ne bi reklo izstaviti napred-
no misel največji opasnosti.

Zato rečemo: Dokažite najprej, da
ste res naprednjaki! Nastopite proti
tistim, ki so se tako sramotno pre-
grešili proti naprednemu programu!
Izložite iz svojih vrst one, ki so do
kosti kompromitirali napredno mi-
sel! Osvebodite se od klike, ki hoče
z bičem terorizirati naprednjake! Pu-
stite na površje one, ki so idealni
naprednjaki, ne pa samo izkorišče-
valci napredne misli!

To storite in sporazum med na-
prednjaki bo čez noč ustvarjen. Dru-
gače pa se bo boj nadaljeval, ker se v
interesu napredne misli mora dobo-
jevati! Enkrat mora priti do čiščenja
med lažinaprednjaki in resničnimi
naprednjaki! Enkrat se mora konča-
ti frivolna igra, da se bodo predstavl-
jali kot naprednjaki ljudje, ki z
vsakim svojim dejanjem dokazujejo,
da so reakcionarci in teroristi, ne pa
naprednjaki in svobodomiseli!

Dokler ni ta boj dobojevan, ni kom-
promisa in ni sporazuma! In to bodi
odkrito in z vsem povdarkom pove-
dano!

Zavedamo se, da ste danes nepri-
merno močnejši od nas in da vam je
na razpolago denar, vladna pomoč in
— končno še vaš cinizem, ki se ne
ustraši nobenega sredstva!

Toda vseeno se boja z vami ne bo-
jimo, ker vemo, da je na naši strani
ideja — na vaši pa interes. Ideja pa je
vedno močnejša od interesa in zato
priprade končna zmaga nam!

Danes je velik del naprednjakov
zaslepljen od zvoka naprednjak. Am-
pak že prihaja čas, ko bodo spoznali
vsi naprednjaki, da so prazne vse
besede, če niso podkrepjene od de-
janj! Dosedaj pa smo videli pri nas
samo nenaprednjaška in nesvobodomi-
selna dejanja in zato smo proti
vam.

Ko bomo pa videli tudi pri vas
svobodomiselnost in res napredna de-
janja, tedaj moremo biti z vami, pa
če imamo od tega kak mandat ali ne.

Needinost med radikali in samostojnimi demokrati glede novega volilnega zakona.

Beograd, 13. februarja. V teku vče-
rajšnjega dne ni bilo važnejših poli-
tičnih dogodkov, ker so radikali sla-
vili svoj strankin praznik. Ministri so
že zgodaj odšli domov, da se pripra-
vijo za radikalno zabavo. Tako tudi
Pašić, ki je čez dan sprejel nekoliko
politikov, med njimi tudi nekaj samo-
stojnih demokratov. Samostojni demo-
krati so včeraj ponovno izrazili za-
htevo za revizijo volilnega zakona. To
svojo zahtevo utemeljujejo s tem, da
so pri zadnjih volitvah v Srbiji pro-

padli po sedanjem volilnem zakonu.
Zato zahtevajo, naj se volini zakon
spremeni tako, da bodo oni lažje
»operirali« na voliščih. Radikali pri-
znajo, da je revizija volilnega zaka-
na potrebna, toda ne v onem smislu,
kakor to zahtevajo sam. demokrati.
Dale radikali tudi ne pristanejo nato,
da se revizija volilnega zakona posta-
vi kot prva točka vladne deklaracije.
Kajti, kakor vse kaže, bo volilni za-
kon prva točka spopada med radikali
in samost. demokrati.

Seja opozicionalnega bloka.

Beograd, 13. februarja. Včeraj je
bila seja opozicionalnega bloka. Seje
so se udeležili Davidović, Korošec,
Polić, Spaho, Behmen, Nastas Petro-
vić, Kumanudi in Pavle Radić. O seji
je bil izdan oficijelen komunike, v ka-
terem se konstatira, da se je ljudstvo
v vsej državi izreklo za idejo spora-
zuma. Stranke opozicionalnega blo-
ka so v glavnem obdržale svoje poži-

cije. Demokratska stranka pa je na-
predovala in to v okrožju Sumadije,
v kragujevačkem okrožju, ki ji je dal
mesto enega dva mandata. Ravno ta-
ko se je izrekel podrinjski okraj proti
Pribičeviću in za Davidovića in dal
demokratski stranki dva mandata.
Jasno je, da bi volitve, če bi bile svo-
bodne, prinesle opozicionalnemu blo-
ku popolno zmago.

Posl. Bošković izstopil iz SDS.

Beograd, 13. februarja. Nosilec li-
ste SDS za volilno okrožje Pančevo-
Bela Crkva Jule Bošković je pred
svojim odhodom na Simmering iz-
javil, da ne more podpirati politike
današnje vlade. Zanimivo je, da se je
Bošković ponašal tudi v volilnem bo-
ju kot opozicionalec ter zelo ostro na-
padal radikale. Sedaj še ni znano,

kako se bo Bošković opredelil, ko
izstopi iz SDS. Najbrže bo osnoval
avtonomistično vovodinsko stranko,
o kateri je že preje govoril. Nekaj
radikalov hoče prav tako osnovati
enako stranko v Vojvodini, pa ne
soglašajo z Boškovićem in so izjavili,
da bodo brez Boškovića ustanovili
tako stranko.

STRAHOVITA RUDNIŠKA NESRE- CA V NEMCIJI.

Dortmund, 12. februarja. Včeraj-
šnja noč se je pripetila v tukajšnjem
rudniku strahovita nesreča, ki je za-
htevala 140 človeških žrtev. Iz ne-
znanih vzrokov so se užgali plini v
rovu »Minister Stein«, sledila je na-
to silna eksplozija in 140 rudarjev
je bilo deloma zmečkanih, deloma
podsutih ali pa zamušenih od plinov.
Pred eksplozijo je bilo čuti podze-
meljsko grmenje. Rudarji, ki so bili
tedaj v rovu, — 44 po številu — so
skoraj vsi zgoreli. Le šest jih je bilo
mogoče rešiti. Največ rudarjev pa je
umrlo vsled zastrupljenja s plini. Po
raznih znakih se je ugotovilo, da je
mnogo rudarjev živelo še več ur po
katastrofi. Tako so našli napis: Do
11. ure zvečer vsi zdravi. Nas je de-
vet. — Ko so prodrle do njih rešilne
ekspedicije, je bilo že vseh devet
mrtvih. Rešilna ekspedicija je šla
tako na delo. Toda njeno delo je bilo
silno težavno, ker se je moralo pro-
dirati skozi ogromne mase od eksplo-
zije navaljenega kamenja. Ekspedi-
cija je z največjim naporom delovala
do petih zjutraj. Od ekspedicije sta
se dva člana smrtno ponesrečila. —
Prebivalstva se je polastilo silno raz-
burjenje, ko je zvedelo za eksplozijo.

Samo od vas je torej odvisno, če
pride do naprednega bloka ali ne in
samo od vaše iskrenosti do napred-
nega programa. Odločitev je v vaših
rokah, ker mi smo že odločili!

Pred rudnikom so se nabirale veli-
kanske množice. Razburjenje ljud-
stva so hoteli izrabiti komunisti, ki
so pričeli razvijati čisto revolucio-
narno agitacijo. Vedno znova okrep-
ljena policija pa je vzdržala red. Na
kraj nesreče odide posebna parla-
mentarna komisija, da dožene vzrok
nesreče.

KONČNI REZULTATI BODO OB- JAVLJENI V NEDELJO.

Beograd, 13. februarja. Dosedaj
vlada še vedno ni objavila točnih vo-
lilnih rezultatov, ker notranji mini-
ster še vedno nima vseh podatkov.
Končni volilni izid bo objavljen šele
v nedeljo.

TURCIJA ODKLONILA POSREDO- VALNI PREDLOG ZAVEZNIKOV.

Solun, 13. februarja. Turška vlada
je koncentrirala na grški meji svojo
vojsko. Vsa municijska in intendant-
na skladišča so dobila povelja, naj
bodo pripravljena za pot. Turški zu-
nanji minister je izjavil, da Turčija
ne sprejme posredovalnega predloga
zaveznikov v pogledu izгона patri-
jarha.

CENTRALNA UPRAVA NOVINAR- JEV ZA SVOBODO TISKA.

Beograd, 13. februarja. Včeraj so
je vršila seja centralne uprave J. N.
U., na kateri so razpravljali tudi o
vprašanju preganjanja tiska. Končna
odločitev še ni padla. Na seji so skle-
nili, da se imajo podvzeti ostre mere
in resni koraki za zaščito svobode
tiska.

Dr. Vladimir Ravnihar:

Mojim klevetnikom.

I.

Iščete grešnega kozla za svoj poraz v Ljubljani. Iščete ga vsenaokoli, samo tam ne, kjer se v resnici nahaja, v vaši sredini. Zato tako kričanje in psovanje. Oglušiti hočete glas lastne vesti. Odvrniti hočete od sebe poglede, da bi ne prodrli v vaše temne kote.

Očitajte drugim izdajstvo, ki ste že tolikrat izdali napredno misel in ne naposled takrat, ko ste snedli častno besedo ter postali besedolomci. Naprednjaštvo se ne izčrpa v borbi proti klerikalizmu. Omejeno in ozkosrčno je ono naprednjaštvo, ki se izkričava samo v tej smeri. Kajti ni samo klerikalizem, ki te oklepa v duševno suženjstvo. Ako nisi dosegel one mere kulture svojega duha, ki ti daje ostro črto med poštenostjo in nepoštenostjo, ki ti veleva čuvati in spoštovati svobodo, ne samo pri sebi, ampak in predvsem pri tvojem bližnjiku, potem nisi naprednjak. In reakcionarec si, ako si hočeš vsužnjiti prepričanje svojega sočloveka z nasiljem, z grožnjo, s podmitenjem in s kupovanjem duš. Naprednjak si, hujši od klerikalea, ko ubijaš v ljudstvu najprvotnejše pojme o morali, pa se predstavljaš kot narodnjak. Hinavec si, ko praviš, da demokrat, pa dušiš v narodu svobodno voljo. In resnična naprednost ne pozna maščevalnosti, ampak bratstvo in ljubezen. Zategadelj si velik škodljivec svojemu narodu, ki nosiš predenj svoj blesteči program, on pa vidi tvoje grde lastnosti in tvoje pogubne vzgojne metode ter si pravi: to torej je naprednost, demokratizem, nacjonalizem?!

Pa pustimo splošne doktrine in vrni-mo se h konkretnemu vprašanju.

Narodna zajednica je nastopila s samostojno kandidaturom v Ljubljani. Njen program žari ljubezni do naroda in do države. Jasno in nedvoumno se izreka za edinstvo naroda in edinstvo države ter za njenega kralja. Kje zaostaja patriotizem tega programa za patriotizmom recimo ljubljanskega nacjonalnega bloka? —

Seveda se pa v konceptu, kako praktično udeležiti ta program, takoj ločimo. Stojimo globoko prepričani na stališču, da samo bratski sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci na poštenu bazi: enake pravice — enake dolžnosti more vesti do notranje konsolidacije v naši državi. Šestletno izkustvo nam kaže, da je izločiti vsako drugo sredstvo, najbolj pa sredstvo sile in diktata. Perhorescramo metode, ki nas ločijo v sovražne tabore, ki izzivajo na plemenski spor, ki poznajo samo zmagovalca in samo premaganca, ki nas odvrčajo od kulturnega in gospodarskega dela. To velja za eno kakor za drugo stran.

V tem svojem političnem naziranju hvala Bogu nismo osamljeni ne med Slovenci, ne med Hrvati in ne med Srbi. Smo v jako čedni družbi. Zlasti med arbskimi politikci, ki nas prekašajo po svoji širokogrudnosti, jih je mnogo, ki so za politiko sporazuma. Tudi in posebnost še v radikalni stranki. Če hočemo biti odkriti, lahko ugotovimo, da je velika večina naroda na naši strani. Ta ideja bo prodrla zmagovito, čim se nam posreči premagati sugestivno, z vsemi dopustnimi in nedopustnimi sredstvi podprto silo onih, ki so zgolj iz samo-

pašnih nagibov — proti sporazumu.

Odlučno in dosledno sem se priznaval tej politiki. Kažem le na svoj nastop na seji glavnega odbora NRS meseca julija 1924 v Beogradu.

Ze ta koncept sam po sebi, ki mu ne more nihče odrekati patriotizma, je upravičil samostojni nastop pri volitvah. Kdo more v tem videti »izdajstvo«? Nasprotno, v svojem idealizmu smo upravičeno smeli pričakovati, da se bo večina naprednjakov izrekla za politiko sporazuma. Pa preveč so bile razpaljene strasti, da bi se čul glas treznega razuma. Enega pa ne razumem, zakaj toliko sovražnosti proti evangeliju bratstva. Pač, tudi to postane razumljivo, če vem, da politična eksistenca gotovih ljudi zavisi od pogoja, da ne pride do sporazuma.

Naš koncept gre pa še dalje. Odlučno se obrača proti metodam, ki jih je uvedel režim SDS v Sloveniji. Smo za red, zakonitost in poštenost. Smo torej proti nasilju, proti korupciji in demoralizaciji javnega življenja. Pravi naprednjak in nacjonalist ne more biti drugačen.

Vaš nacjonalizem in vaše junaštvo so Potemkinove vasi. Za njihovimi kulisami prikrivate narodu svojo gnilobo in svojo izprijenost.

Ni niti naprednjak, niti nacjonalist, ki je ob in po prevratu na debelo veržil ne samo z valutami, ampak z vsem mogočim blagom. Ker delal je to na škodo državi in narodu. Izrabljal je konjunk-turo v prid svojemu žepu, ljudstvo pa je stradalo in draginja je rasla. Vaše »nacjonalizacije« so vam nacjonalizirale milijonske dobičke (Trboveljska), tuji kapital pa triumfira. In koroški svinec, opeharenje propagandnega fonda za koroški plebiscit, oškodovanje tehniškega fonda, plačkanje Jadranske banke in potem njeno maščevanje samo za to, ker se ni pustila dalje plačkat, plačano izdajstvo Jadranske banke v Trstu italijanskemu fašizmu, tihotapstvo z valutami itd., kdo bi mogel naštet vse te gorostasnosti. Dirke za upravnimi mesti v industrijah in denarnih zavodih so naravnost smešna, če ne bi bila tako žalostna prikazen. Razložite narodu, odkod vaša bogatstva!

In ti ljudje pozivajo na bojkot in si drznejo metati druge, ki jim ne morete niti sence nepoštenosti očitati, iz »napredne in narodne« družbe. Da, da, v izrabljanju trika: primite tatu — ste mojstri.

Ce bi je ne bilo, morali bi naravnost ustvariti stranko vseh resničnih in poštenih naprednjakov in nacjonalistov, da nastopi z vso odlučnostjo in neustrahovitostjo proti taki zlorabi nacjonalizma in naprednosti.

Ce pa je temu tako, potem je bil tem bolj upravičen naš samostojni nastop pri volitvah. Nasprotno, zatajili in izdali bi svojo čisti program, ako bi postopali drugače. Kakor so ga oni, ki jih hvali mladinsko časopisje, ker so zopet uskočili k njim. Kaj naj rečem o človeku, ki je še pred nekaj dnevi obsojal mladinsko korupcijo; danes pa je v njihovem objemu? Žid bi rekel: was hat er bekommen dafür? Prešeren bi jih nagnal s šalobardami, Tavčar pa s šlevami.

Proti terorju!

Včerajšnje »Jutro« je objavilo sledečo notico: »Trgovci in obrtniki ne pozabite! da se je v Jelačinovi tiskarni »Merkur« tiskala najostudnejša propaganda proti kandidatu g. Mohoriču. Ne pozabite, kdo je eden največjih krivcev, da bo z negativno tigrovsko politiko zastopal vaše interese dr. Korošec, mesto gospodarskega strokovnjaka. Ne pozabite, s katero pomočjo je bila Ljubljana na milost in nemilost izročena politiki, ki pomeni pogubo za gospodarstvo Slovenije!«

Ta poziv k bojkotu je objavilo glasilo onega kandidata, ki pravi o sebi, da je zastopnik trgovcev! To bo di najprej konstatirano!

Kot drugo bodi pribito, da je nesramna laž, da se je objavil v našem

listu le en ostuden napad na g. Mohoriča. Veseli bi lahko bili vsi kandidati, če bi se proti njim postopalo tako obzirno, kakor se je postopalo proti g. Mohoriču. Ali naj spomnimo g. Mohoriča, kako je zastopal interese slov. trgovcev v Skoplju! Vsak hip lahko stopimo iz rezerve in pričnemo z ostro kampanjo, ker je nastopal g. Mohorič v volilnem boju kot tajnik trg. in obrtne zbornice.

In sedaj pa k bistvu »Jutrove« nesramnosti. S kakšno pravico si upa »Jutro« pozivati k bojkotu tiskarne, ker je prevzela tisk našega lista! Ali smo prišli že tako daleč, da bodo tiskarne morale prositi mladine za dovoljenje, če smejo prevzeti kako delo! Kaj pa briga mladine in njih revolversko »Jutro«, če prevzame ka-

ka tiskarna kako delo. Predrznost mladinske klike presega v resnici že vse meje in škandal za vso javnost, če bi mirno vtaknila tako nesramnost v žep!

Ampak vsa stvar je še grša! Revolversko »Jutro« se postavlja na stališče, da trgovec sploh ne sme imeti svojega mnenja. Glasilo zastopnika trgovcev g. Mohoriča, revolversko »Jutro« si lasti pravico, da sme trgovec osebno žaliti, proti njemu klicati na bojkot, če ni pristaš mladinske klike. Po mnenju »Jutra« državljanska svoboda za trgovca sploh ne velja!

Bojkotna notica »Jutra« je tako nezasišana nesramnost, tako težka žalitev trgovskega stanu, da mora nastopiti vse trgovstvo v obrambo svojih pravic! Pred vsem pa Trgovska in obrtniška zbornica! Ona mora čuvati življenjske interese trgovca in kadar se kliče na bojkot proti trgovcu, zato, ker ni istega prepričanja ko vladajoči mogotei, tedaj gre za življenjske interese vseh trgovcev!

Ali mar plačuje trgovec zato tako visoke davke, da bo hlapec vsakokratnega režima, da bo sluga teroristov.

„Učenec grofa Tisze.“

Pred sejo glavnega odbora demokratske stranke je sprejel šef opozicionalnega bloka, g. Ljuba Davidović, dopisnika »Zagreber Tagblatta« in mu podal sledečo izjavo:

»Štirideset let,« je dejal g. Davidović, »že stojim v političnem življenju. Tekom vse te dobe niso bile nikdar, niti v predvojni Srbiji, niti po vojni, izvedene volitve na tak način. Pred vojno ni Srbija, katero se je včasih po krivici nazivalo balkansko državo, poznala takih metod, katere je prinesel v našo deželo Pribečević.

Ni bilo preje pri nas poznano niti pretepanje meščanov, niti razpuščanje shodov, niti aretacije zastopnikov posameznih list in niti prepričitev stotinam volilcev dostopa na volišča. Vse te metode, ki so se uporabljale za časa Tisze in ki so se sedaj uporabljale

pod njegovim učencem, so bile preje pri nas nepoznane! S takimi metodami doseženi rezultati ne bi zadovoljili nobene vlade poštenih mož.

Samo zaradi ene stvari se čudim: Če je že vlada nastopila to pot, da si pribori s prezirom na vse določbe zakona, ustave in državljanske svobode večino, zakaj si ni vzela takoj najmanj 200 poslancev,

s katerimi bi vendar mogla delati, ne pa da ima sedaj tako minimalno večino, s katero ne more delati.

Narastek števila demokratskih poslancev, kljub vsem odredbam vlade,

In v chrambo trgovskega stanu mora nastopiti tudi »Trgovski list«. Kadar se kratijo trgovcu njegove najbolj elementarne državljanske pravice, tedaj mora biti glasilo trgovcev v ospredju boja!

Danes po g. Jelačinu, jutri po drugem! In svoboda trgovca bo ubita, če se že pri prvem slučaju ne zlomi teror mladincev.

In trgovci so močni dovolj, da ta teror zlomijo! Trgovci so tudi samozavešni dovolj, da bodo ta teror zlo-mili! In trgovci so tudi uvidetni dovolj, da bodo šli v boj proti terorju.

Kar prevdarite! Danes kliče »Jutro« k bojkotu, jutri bo to storil »Slovenec«. In kdo bo imel dobiček! Ne trgovec in ne javnost.

Dovolj že trpimo od strankarstva, ni treba, da bi strankarstvo sedaj ubilo še našo trgovino. Če ne znate pomagati trgovcem drugače ko z bojkotnimi noticami in s strankarstvom, potem hvala lepa za vašo pomoč!

Teror mladinske klike je treba zlomiti, zato svobodomiselnici na plan, zato trgovci v boj za vaše državljanske svoboščine in proti onim, ki hočejo s proglašanjem bojkota pomagati trgovcem!

edine stranke opozicije, ki more znamenovati pridobitev mandatov, nam daje pravico biti prepričani, da narod v polni meri odobrava politiko demokratske stranke. Za nas je v tem znak, da treba to politiko energično nadaljevati.

Blok in zlasti ožji blok, je danes bolj kompakten, kakor je bil dosedaj. V tem je dejanska garancija, da bo politika sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci rodila najlepše uspehe in pospešila konsolidacijo naše države in ustvarila pravni red. Prepričan sem, da nas te nade ne bodo varale. Vsako nasilje in vsi koruptni režimi so bili le kratkotrajni. Drugačne usode tudi ne sme pričakovati Pašić - Pribečevićev režim.

V nasprotnem slučaju bi bila naša država in nacionalna enotnost nevarno ogrožena.

Na pripombo dopisnika, da je Pribečević v svoji izjavi povdarjal, da je v stranki Davidovića, ki vodi politiko sporazuma s Hrvati, samo en Hrvat, je dejal Davidović smehljaje: »Sedaj se govori, da je v naši stranki le en Hrvat. Toda to je vsled tega, ker je v sedanjem volilnem boju nastopala opozicija kot enotna politična organizacija. Vsi izvoljeni poslanci, ki pripadajo opozicionalnemu bloku, so istočasno tudi poslanci demokratske stranke in s tem številom smo vsi prav zadovoljni.«

Politične vesti.

— Zagrebški »Obzor«, ki je še pred nedavnim pisal zelo simpatično o radikalni stranki, popisuje v svojem uvodniku potek volitev sledeče: Na onih voliščih, kjer so bili predsedniki samostojni demokrati, in kjer so bili čuvarji skrinjic odstranjeni z volišč, so čisto navadno pretresli kroglice iz opozicionalnih skrinjic v svoje. Samostojni demokrati so hoteli skoraj na vseh voliščih zamenjati predsednike volilnih odborov, samo da se ti niso pustili. Ta trik naj bi bil nadomestilo, ker ni bilo mogoče odstraniti skrinjic HRSS. Kjer je bil čuvar skrinjice nad vse udan svoji stvari, orožnik pa nasilen, tam je plačal z glavo. Drug manever je bil, da niso pustili orožniki ljudi na volišče ali pa da so bile izdane posebne legitimacije, katere so bile izročene samo pristašem režima in brez katerih ni bil dovoljen dostop na volišče, kakor se je to dogodilo v Subotici. — Najenostavnejši način ustvaritve večine pa je bil v Varaždinu. Tam so bili kandidati na listi Krizmana obenem predsedniki volilnih odborov in kjerkoli so bili oni predsedniki, tam so bili čuvarji skrinjic pregnani. Tako je preko noči imel Krizman skoraj vse glasove, dr. Trumbić pa skoraj nobenega. Volilci teh krajev so pripravljeni s pri-

sego potrditi, da so glasovali za dr. Trumbića. Tako se je delalo v naših krajih na dan volitev. V Vojvodini in Makedoniji pa seveda še mnogo hujše. Tam so Nemci, Madžari in Turki, proti katerim je vse dovoljeno. En milijon Turkov in Arnavtov, torej skoraj 250.000 volilcev ima samo enega zastopnika. Ali smo še parlamentarna država, se sprašuje na vse to »Obzor«. »Svobodomiselnici« od »Slovenskega Naroda«, odgovorite na to vprašanje!

Seja državnega odbora je bila preložena, ker še vedno niso dospela poročila iz vseh okrajev. Prvo poročilo državnemu odboru je prispelo iz Ljubljane.

Vsem organizacijam demokratske stranke je poslal glavni odbor stranke poziv, da mu javijo vse nezakonitosti in jih podpro z dokazi in navedbo prič. Proti vsem osebam in uradom, ki so se pregrešili proti volilnemu zakonu, je treba vložiti tožbo in poslati njen prepis glavnemu odboru.

Kako se je delalo. Zadnji rezultati iz zagrebske županije so prišli iz kostajniškega okraja. Predsednik volilnega odbora v Kostajnici je že enkrat prinesel materijal, pa se je povrnul, ker da je izgubil dekret. V tem okraju so volilni rezultati posebno značilni. Na volišču v

Dnevne vesti.

Drubici je dobila HRSS leta 1923 383 glasov, radikali 163 in demokrati, ki so bili tedaj združeni, samo 53 glasov. Letos pa je dobila HRSS samo 53 glasov, radikali 196 in samostojni demokrati 447 glasov. Sličnih značilnih razlik je bilo mnogo tudi na drugih volitvah.

Oster nastop papeža proti francoski vladi. Ob priliki proglasitve Francozinje Magdalene Sofije Barat za svetnico, je imel papež nagovor, v katerem je dejal: »Gotovo smo imeli pravico pričakovati od dežele, ki je prvorojenka velike katoliške družine in ki je našemu srcu tako blizu, drugo postopanje. Francija hoče zveze s sv. Stolicco, katere je sama vpostavila, ukiniti, pa čeprav je sv. Stolica svoje obveznosti vestno izpolnjevala. Tako postopanje ni samo razžaljenje naših oseb, ki stopi v tem slučaju v ozadje, temveč veliko bolj razžaljenje sv. Stolice. To ni pravično in plemenito in predvsem ni francosko. — Izjava papeža je naredila naravnost senzacionalen utis in splošno vlada mnenje, da bo papež nameravalo alžasko zastopstvo pri Vatikanu ignoriral. Zelo se je tudi komentiral papežev očitek, da so francoski državniiki resnico javno potvorili. To gre naravnost na naslov Herriota, ki na ta očitek gotovo ne bo molčal.

Končno poročilo medzavezniške kontrolne komisije ugotavlja: Državna bramba in policijska armada imata preveč moštva. Protipostavno so bili sprejeti dijaki, ki jih je bil ve snarod ena skladišča za orožje in streljivo. Državna bramba je tako organizirana, da more vsak hip biti podlaga za ustanovitev velike armade. Skratka, razorožitev Nemčije ni izvedena.

O vzrokih nemškega poraza se je izjavil Lloyd George sledeče: »One države, ki so imele najboljše politike, so zmagale. V starih stalnih armadah so veljali generali več ko politiki. Toda v zadnji vojni, ko je bil ve snarod ena armada, ko je bil vsakdo vojak, so prišli politiki do veljave. Politiki so se naučili obvladati mase. To je bil njihov obrt. Nemčija ni imela nobenih politikov. Najbolj nevarno orožje v vojni niso kanoni, temveč sposobnost okrepiti srca. Ali ste si mogli kdaj misliti, da bo Nemčija kapitulirala na tujem ozemlju? Nismo prekoračili RENA, nismo bili v bližini RENA, niti en kanon zaveznikov ni mogel streljati na nemško ozemlje. Kljub temu je Nemčija brezpogojno kapitulirala. Hrbtenica ji je bila zlomljena. Ali mislite, da bi se moglo to zgoditi, če bi imela Nemčija moža kakor so bili Clémenceau, Gambetta, Pitt? Nikdar! Nemčija je imela samo drugo in tretjevrstne politike, ki niso znali, kako se osvaja srca ljudstva. — Naj si prebere te besede tudi dr. Žerjav, zakaj tudi on spada med one slabe politike, ki ne vedo, kako se osvaja ljudska ljubezen.

Drobne vesti.

Sovjetska vlada je naročila v Italiji 250 aeroplanov in ravno toliko v domačih ruskih tovarnah.

Na njujorski produktni borzi so pričele silno padati cene žitu. Cene so padle na visino, ki so imele pred dvema mesecema. Trg je demoraliziran.

Nemške državne železnice bodo v najkrajšem času uvedle 24 urnik.

Ameriško - nemški trgovinski dogovor je bil dne 10. februarja od ameriškega senata ratificiran. Dogovor je sklenjen za leto dni.

Portugalski vladi je bila izrečena v parlamentu s 65 proti 45 glasovi nezaupnica.

Japonska je dala potopiti križarico »Tetsu«, kakor to zahteva washingtonski razorožitveni sporazum.

Konkordat med Poljsko in Vatikanom je bil dne 10. februarja podpisan. Podpisali so ga kardinal Gaspari, poljski poslanik Skrzynski in bivši prosvetni minister Grabski.

V Marselju je prišlo do velikih spopadov med udeleženci katoliškega shoda in njihovimi nasprotniki. Okoli 20 oseb je bilo ranjenih.

Arabski šejk — komunistični agitator. Vlada v Tunisu je aretirala nekega arabskega šejka, ker je vodil komunistično propagando.

Grška koncentrirala svoje čete na turški meji. Turška vlada bo zaradi tega zahtevala od Grčije pojasmila.

Izjemno stanje misli preklicati bavarska vlada. Komunistična stranka in razne fašistovske organizacije bodo zopet dovoljene.

Japonska vlada je odobrila besedilo japonsko - ruskega dogovora.

Holandska namerava po časopisnih vesteh odkloniti sprejem angleškega načrta, po katerem bi si Francija, Anglija, Belgija in Holandska medsebojno jamčile svoje poslastno stanje.

Revolversko »Jutro« nadaljuje danes svojo kampanjo proti tiskarni »Merkur« in pravi, da ne bo omenilo niti ene prireditve, za katero bi bili izgotovljeni lepaki, letaki ali vabila v tiskarni »Merkur«. Gospodje pri »Jutru« hočejo očitno ponoviti one zločinske napade, s katerimi so zrušili Jadransko banko in pognali na stotine uslužbencev na cesto! Naj si ne domišljujejo gospodje, da bodo s temi banditskimi metodami uspeli v slovenski javnosti! Poštenje še ni izumrlo v Sloveniji in svobodoljubje še ni zatrto!

Se boste že še navadili. Tik pred zaključkom volilnega boja so se postavili mladini na visokogospesko stališče, da z »Narodnim Dnevnikom« sploh ne polemizirajo. Gospodje namreč ne ljubijo idejnega ali programatičnega boja, temveč si domišljujejo, da je njihov tisk že tako mogočen, da morejo z argumenti kola nasprotnika čisto pobiti. Toda v zadnjem času so gospodje vendarle spoznali, da se idejnega nasprotnika ne da pobiti s kolom in pričeli so nekako sramežljivo polemizirati. Seveda samo v tonu prekoučenega in milostnega gospoda, ki odgovarja le s pomilovalnim nasmehom. Enako je razumljivo, da gospodje še niso prišli tako daleč, da bi nas imenovali po imenu, temveč govore vedno le o Ravniharjevem listu in slično. Beseda »Narodni Dnevnik« pa jim ne gre čez usta. Se menda boje, da bi nam delali nehoti reklamo, kakor jo delajo že desetletja klerikalci. — Pa gospodje so pričeli z nami polemizirati in navadili se bodo tudi na to, da bodo nas pravilno imenovali. Zato se samo zabavamo na račun njihove malenkostne narave.

Čudni slučaj. V petek je izšel v mladinski tiskarni znani krvavi komunistični letak. V soboto pa se je pripeljal v Ljubljano sam vodja komunistov inž. Gustinčič. Kljub temu pa je bila v nedeljo komunistična skrinjica prazna. Vse to pa se je zgodilo v času, ko se je g. minister brigat tudi za vsakega volivca. Pa naj kdo reče, da ni slučajev!

Za ugled ljubljanske univerze je začel skrbeti »Slovenski Narod«. Kaj ko bi prepusil to skrb njenim profesorjem in dijakom in se pobrigal raje za svoj ugled, ki pada od dneva do dneva. Če pa je že »Slovenski Narod« v skrb za ugled ljubljanske univerze, ga prav radi opozorimo na nezasiščen škandal, ki se je pripetil na univerzi. To je škandal z dijaškimi štipendijami, ko se hoče potom štipendij upeljati na univerzi najogabnejše kupovanje duš. Univerza je proti temu škandalu takoj nastopila, ni pa tega storil »Slovenski Narod«, temveč nasprotno hvali še danes vse, ki so ta škandal zagrešili. Bo v resnici nevarno za ugled univerze, če ga bo hotel reševati — dvakrat prodani »Slovenski Narod«.

Vedno pogruntaj kaj novega »Slovenski Narod«. Tako pravi v svojem večeršnjem, univerzi posvečenem uvodniku, da bo tem večji ugled univerze, čim več dijakov bo štela. Mi pa si dovoljujemo malce drugače misliti in zato pravimo: Čim večji bo ugled univerze, tem večje bo število slušateljev. Zato skrb za ugled univerze samo tisti, ki ji daje sredstva, da more biti kos svoji visoki nalogi. Kako pa je dejal dr. Žerjav deputaciji ljubljanske univerze? Ali je na to »Slovenski Narod« pozabil?

»Slovenski Narod« poroča, da je vprašanje mandata Ferad Drape rešeno in da je sedaj definitivno ustanovljeno, da pripada ta mandat »nacionalnemu« bloku. Pa to smo mi že davno vedeli in samo čudili bi se, če ne bo imel »nacionalni« blok koncem tedna 170 poslancev in trdno večino. Nekateri namreč znajo!

Na telefonu je cenzura. Te dni je telefoniral tajnik Džemiet iz Beograda v Skoplje. Govoril je turško. Nakrat zaplaka nekdo na telefon: »Kdo govori tu turško?« Ko je tajnik povedal svoje ime, tedaj mu je bilo po telefonu povedano: »Ako ne govorite po srbsko, tedaj vam takoj zaprem telefon.«

Velika brezposelnost v Avstriji. Glasom izjave avstrijskega ministra za socialno politiko je v Avstriji zopet silno narasla brezposelnost. Koncem januarja je prejelo brezposelno podporo 186.900 brezposelnih. Ta številka je v

zadnjem času zelo narasla in ugotovilo se je, da je vsak mesec 32.000 brezposelnih več ali povprečno tisoč na dan.

Pasja taksa za leto 1925 v znesku 100 Din za vsakega psa se mora plačati najkasneje do 20. februarja 1925 v mestni blagajni (Šolski drevored 2-1). Kdor si ne bo pravočasno nabavil pasje znamke, bo moral v smislu § 4. zak. z dne 12. avgusta 1922, »Uradni list« št. 429—131, plačati takso v dvojnem znesku.

Zgradba justične palače v Beogradu. Na eni prihodnjih sej bo odobril ministrski svet večji kredit za zgradbo monumentalne justične palače v Beogradu.

»Bratstvo« v Sp. Šiški priredi v nedeljo dne 15. t. m. maskeradni ples v hotelu »Bellevue«. Začetek ob 7. Dostojne maske dobrodošle.

Policijske prijave. 1 tatvina premoga, 1 vlom, 1 javno pohujšanje po neznanem moškem, 1 neupravičen uboj psa, 1 kalenja nočnega mira, 1 pijanost in 8 prestopkov cestnopolijskega reda.

Vlom. Gostilno »pri Dalmatincu«, Lj. VII. Vodnikova ulica 9, sta obiskala v noči na 11. t. m. dva dosedaj še neznanca svedrova. Uradno je ugotovljeno, da sta prišla v gostilniške prostore na način, da sta razbila šipo salona in zlezla notri, nakar sta odprla s ponarejenimi ključi vrata, ki vodijo v točilnico. Odnesele sta sledeče predmete: 1 kolo znamke »Puch«, okrog 500 Din gotovine, okrog 20 škatelj sardin in 1000 komadov zeta-svalčic. Poleg tega sta pojedla nekoliko salam, sira, klobas in kruha ter izpila nekaj vina. Tako pokrepčavi sta odšla skozi vrata salona na dvorišče in od tam na Vodnikovo veso, odkoder sta jo odkurila proti Zgornji Šiški. Po zatrdilu prizadetega točaja znaša skupna škoda okrog 5000 dinarjev. Ukradeno kolo — vredno okrog 1000 Din — se je zjutraj našlo skrito pod okretnečim železniškim kurilnice ob Dovozni cesti.

Nepošten čevljar. Ivan Grm, rojen in pristojen v Toplice pri Novem mestu, samski, čevljar, je vlek zadnje čase dreto v Černošnjicah, kjer se je etabliral kot samostojni čevljarški mojster. Dne 2. t. m. ga je vzela nenadoma noč. Pobegnil je neznanokam. Ker žaluje za njim precejšnje število »kundov«, ki jim je poneveril materijal za čevlje in neka natakarija, kateri je ostal dolžan plačilo za dvamesečno prehrano dveh oseb, ga išče sedaj žandarmerija in policija, da bo odgovarjal za škodo 3368 Din, ki jo je omenjenim osebam povzročil, pred kazenskim senatom.

Mica Kovačeva. Čehoslovaški državljani Rudolf Jurko, po poklicu usnjari, je bil meseca septembra l. l. zaposlen pri nekem mojstru v Ljutomeru. Zejen, kakor vsi usnjari, je skočil od časa do časa v gostilno na četrtinko dobrega ljutomerečana. Ker ni imel žeje samo v grlu temveč tudi v žepu, mu je lahkoverna natakarija Mica kreditirala. Ko je narasel račun na 162 Din je žejni Rudolf neznanokam izginil. Zato so ga ovekovečili v policijskem dnevniku.

Prosveta.

Peto mladinsko muzikalno predavanje, ki se vrši 15. t. m. ima na svojem sporedu izključno le skladbe za godalni orkester nordijskih komponistov. Skladbe za godalni orkester so tipične za glasbo naših severnih narodov o kojih pomenu in glasbi govori dvorni svetnik dr. Mantuani. Najzanimivejša točka sporeda je Griegova suita izza časa Holberga, ki je bil zaščitnik klasične dansko-norveške glasbene literature. Celotni program izvaja godalni orkester 27 godbenikov pod vodstvom prof. Karla Jeraja.

Slavni francoski skladatelj Saint-Saens je zastopan na komornem koncertu, ki ga priredi Filharmonična družba s sodelovanjem Tkaličevega tria v ponedeljek, dne 16. t. m. s svojo skladbo Trio za gosli, čelo in klavir. Saint-Saens je eden najslavnejših francoskih komponistov, ki se je v brezštevilnih svojih delih posluževal klasičnih form, vendar pa ni v svojih delih zametaval modernih sredstev, s katerimi je dosegel po večini tako močne in globoke utise, da je krog njegovih glasbenih obhudovalcev po vsem svetu ogromen. Trio je eno najlepših njegovih komornih del. Vstopnice v Matični knjigarni.

ODMEVI KRVAVEGA UPORA PRI GONECU.

Beograd, 13. februarja. Bolgarski poslanik Vakarevski je sinoči posetil zunanjega ministra in njegovega pomočnika. Vakarevski se je zelo zanimljivo, če je vladi kaj znanega o zadnjih napadih pri Gonecu. Neki bolgarski listi so poročali, da so napadalci prešli našo mejo in radi tega se je hotel bolgarski poslanik prepričati pri Ninčicu o resničnosti teh vesti.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA,

dne 12. februarja.

Vrednote.

2½% drž. renta za voj. škodo 130 do 133; 7% invest. pos. 1921, 65; Celjska pos. 207 do 213; Lj. kred. bka 235; Merkant. bka 116 do 114, 113; I. hrv. šted. 854 do 900; Slavenska bka 75; Strojne tov. in livarne 147; Trboveljska prem. dr. 400 do 405; Združene papirnice 100; Stavbena d. d. Lj. 280 do 290; Split 100.

Produkti.

Deske 20, 25, 30 mm, fko meja blgo 660; trami 3/3, 3/4, 4/4, 5/6, 5/7, 6/8, fko meja 350; remeljni 70/80, 35/70, fko meja 560; frisi od 4—9 od 15—60, I. in II., fko meja den. 330 do 370; bukova drva 1 m dolž, fko nakl. post. 17; moka pšenična domača fina jula vreče b/n fko vag. Lj. 235; otrobi pšenični pol jula pol papir. vreče fko Postojna trans 260; oves srbski par. Lj. 340; oves bački, rešetan fko blgo; krompir bel semenški fko gor. post. blgo 150; fižol koks I. štajerski b/n fko post. trans. blgo 520; fižol ribničan čiščen b/n fko Postojna trans. 340; fižol mandalon čiščen b/n fko Postojna trans blgo 460.

BORZE.

Curih, 12. februarja. Beograd 8.51, New-York 518.70, Pariz 27.78, London 24.774, Milan 21.70, Praga 15.31, Sofija 3.77, Bukarešta 2.67, Dunaj 0.0073, Budimpešta 0.0071.

Beograd, 12. februarja. Pariz 924 do 326, London 290.75 do 292.25, Milan 251.50 do 253, Praga 180 do 181.25, Zürich 1.176 do 1.187, New York 60.85 do 61.30, Dunaj 0.0851 do 0.0879, Budimpešta 0.0845 do 0.0863.

× **Devizni promet** nameravajo tekoni prihodnjega meseca v Madžarski popolnoma oprostiti od dosedanje državne kontrole. Vodilni moment te naredbe so pogajanja, ki se vrše v Švici med avstrijskimi in madžarskimi finančnimi strokovnjaki o izravnanju vrednosti avstrijske in ogrske krone, ki naj bi se v do-sego medsebojnih normalnih ekonomskih odnosov upotrebljevala kot enaka plačilna sredstva. Pogajanja, ki jih vodi predsednik avstrijske in madžarske narodne banke so že v toliko napredovala, da bo načrt sporazuma predložen Zvezi narodov že v prihodnjih dneh. Ugodna rešitev tega vprašanja bo neprecenljive gospodarske važnosti za obe državi in bo pomenila velik napredek za konsolidacijo valutnih neprilik.

To in ono.

PRENOS ŽIVLJENJA Z ENEGA PLANETA NA DRUGI.

Ali je mogoče prenesti življenje z enega planeta na drugega? O tem vprašanju je predaval te dni g. Siniša Stanković na beograjski ljudski univerzi.

Vsako izmed nas, je dejal, si je začel v svojih otroških letih priti na katero izmed blestečih nebeskih teles, ki razsvetljujejo lepe poletne noči. Bogata domišljija Jules Verna je iznašla celo sredstva, s pomočjo katerih bi se ta želja udelejšila. Toda vse to je daleč od realnosti.

Medtem pa vprašanje prenašanja življenja z enega nebeskega telesa na drugo samo na sebi ni plod čiste fantazije, marveč je to vprašanje v tesni zvezi z vprašanjem o nastanku življenja v obče. O nastanku življenja obstojata dve temeljni hipotezi: Po prvi je življenje večno, sploh ni nikdar nastalo in ne bo nikdar nehalo; po drugi, ki jo je zastopal med drugimi tudi Haeckel, nastane življenje v gotovem momentu in se čez nekaj časa neha. Dasiiravno sta si te dve hipotezi druga proti drugi popolnoma nasprotni, imata vendar le eno skupno stično točko: Življenje na gotovi točki vesoljstva, recimo na zemlji, mora brezdvomno imeti svoj začetek in svoj konec.

Ako je pravilna astronomska domneva, da preživljajo tudi nebesna telesa isto evolucijo, kakor zemlja, potem bodo nekega dne, ali pa so že, tudi ona na isti stopnji razvoja, kakor zemlja, in se more sklopiti, da se tudi na njih nahajajo bitja, slična zemeljskim.

Odkod življenje na mnogih nebeskih telesih? Ali je povsod samo od sebe vzniklo, ali je od nekdaj prenešeno?

Ako osvojimo drugo hipotezo, da je življenje večno, potem moramo supponirati, da je življenje prenešeno z enega nebeskega telesa na drugo, kakor hitro so se razmere na njem tako razvile, da je življenje postalo mogoče.

Se v polovici preteklega stoletja so mnogi biologi domnevali, da more živo bitje nastati iz mrtve materije. Za to danes nimamo primera in se ne more dokazati, da bi bilo to sploh kdaj mogoče. Odkod torej življenje na zemlji, ko je vendar znano, da je bilo nekdanj v žarečem stanju, in da je bilo takrat na njej vsako življenje izključeno? Zamisliti si moramo, da je življenje prenešeno iz drugih teles v vesoljnosti. Toda kako?

Že leta 1865. je Rihter podal prvo pojasnilo. Mislil je, da se klice življenja prenaša jo skozi vesoljnost potem meteorjev: Te se kosec materije, ki se odtrga od planetov

in zvezd in blodijo po neskončnem prostoru. Včasih padajo tudi na zemljo. Richterjevo hipotezo je smatrali danes kot nepravilno, ker se meteor na poti skozi atmosfero od trenja tako razžari, da mora vsaka klica življenja na njem poginiti.

Arhenius je prilagodil Richterjevo teorijo zakonom sodobne znanosti. Ugotovljeno je, da vsak svetlobni izvir odbija od sebe druge predmete z gotovo silo, čeprav z neznanostjo. To je mogoče dokazati, ako se na palat peščena ura z železnimi opilki in s premogovim prahom. Tako železni opilki, kakor tudi premogov prah bosta padala vertikalno. Če pa približamo solnčni uri močno električno svetilko, padajo težki železni opilki še vedno vertikalno, dočim odletava premogov prah vstran, kot da bi kdo vanj pihal. V bližini solne znaša svetlobni pritisk 2 mg na kvadr. cm, ta pritisk torej silu oddaljuje telo od solne. Teža ga pa istočasno privlačuje. Toda ker je svetlobni pritisk toliko večji, kolikor manjša je teža in ne nasprotno teža obenem z velikostjo telesa manjša, toda držita ti dve sili, teža in svetlobni pritisk v ravnotežju prav majhna telesa, katerih dimenzije znašajo 0.0015 milimetrov. Delce pa, ki so manjši od 0.0015 mm solnce odbija ter letajo po vesoljnosti z neverjetno hitrostjo. Vsa solnčna atmosfera je prenapolnjena tega vsebinskega prahu, ki ima v sebi negativno elektriko. Tako nastanejo nebesne megle, ki, kadar se približajo zemlji, izpuščajo svojo elektriko in ustvarjajo veličastni prizor polarne svetlobe.

Ker eksistirajo gotova živa bitja, bakterije, ki so manjše od 0.0015 mm, moremo sklepati, da tudi ona letajo skozi vesmir, noseče od svetlobnega pritiska. Njihova brzina bi bila potemtakem tako velika, da bi dopele od zemlje do planeta Marsa v 20

dneh, do najbližje zvezde pa v tritisoč letih.

Toda v vesmiru vlada mrz 273 stopinj in absolutna suša. Prostor je brezračen in mnogobrojni ultravioletni žarki, ki uničujejo vsako živo bitje, ga prodirajo. To so okolnosti, ki govorijo proti Arhenijeve teoriji, vendar pa se mu je posrečilo eksperimentalno dokazati, da more kljub vsemu temu klica letati po vesmiru, ne da bi poginila. Po svojem, mnogo vekov trajajočem poletu, more klica naleteti slednjič na planet z zanj ugodnimi življenjskimi pogoji in se tu razviti v živo bitje.

MADŽARSKI JUSTIČNI SKANDALI.

Glavni urednik lista »Esti Kurier« dr. Ladislaus Boros se je zagovarjal te dni pred nekim budimpeštanskim senatom, katerega predsednik pripada k stranki probujajčih se Madžarov. Zagovarjal se je radi pregreška zoper varnost časti, ki ga je zagrešil, kakor trdi obtožba, s tem, da je obdolžil organ braniteljev rase »Szoratz«, da jemlje organ braniteljev rase »Szoratz«, da jemlje volucionarije. Tekom obravnave je prišlo med predsednikom in poslancem Rupertom, ki je bil slučajno med poslušalci, do scen, ki spadajo preje v beznico kakor pa v sodno dvorano. Sodišče namreč ni dopustilo dokaza resnice in ni dopustilo, da bi se bil obdolženec obširneje zagovarjal. To je Ruperta tako razburilo, da je protestiral proti omejitvi pravice zagovora.

Predsednik je udaril parkrat s pestjo po mizi, nato pa je citiral poslanca pred sodišče. Poslanec se je skliceval na imeniteto, toda sodišče je izjavilo, da je bil prijet in flagrantni ter ga obsodilo na 8 dni zapora, poostrenega vsak drugi dan s postom. Kazen je moral takoj nastopiti.

Tudi šefredakter dr. Boros je odnesel 8 dni zapora.

Ta dogodek je povzročil v parlamentu veliko razburjenje. Poslanec Rassay je prošil predsednika naredne skupščine dovoljenja za prijavo kršenja poslanske imunite.

Mnenje parlamenta glede postopanja sodišča variira. Čuje se, da bo poslanec Rupert izstopil in bo sodišče prosilo narodno skupščino za njegovo izročitev. Poostritev kazni s postom je sodnik naknadno preklcal.

Zakonolomska drama. Osemintridesetletna Giordana Biecher v Trstu je sumila že dalj časa, da ima njen mož Mario razmerje z drugo, zakaj njegova ljubezen do nje se je popolnoma ohladila, in grdo jo je zanemarjal, ne da bi mu bila dala kak povod za to. Po trudapolnem iskanju je te dni slednjič našla svojo rivalinjo v osebi trintridesetletne Bice Colarič, razporečene Višnovič. Od uslužnih ljudi je izvedela nesrečno zakonska ženica, da je prebila za ljubljeno dvojico dne 9. t. m. ljubezensko noč na nekem obisknem plesu. Zato je pričakala svojo konkurentinjo na ulici ter jo stavila na odgovor. Colaričeva svojega razmerja ni tajila ter je činično izjavila, da da nima ničesar prikrivati. Ljubosumna zakonska žena je potegnula v odgovor iz žepa stekleničico vitriola ter ji ga izlila v obraz, kakor je pobegnula. Colaričeva je od bolečin kričala iz vsega grla. Prihiti so ljudje, ki so jo dali z avtomobilom prepeljati v bolnišnico. Zdravniki so ugotovili hude opekline na obrazu, na vratu, kakor tudi na obeh očeh ter izjavili, da bo nesrečnica najbrže popolnoma oslepele.

Denkejeva lista umorov. Dasi vrtilavsko državno pravdnštvo liste, ki jo je

vodil, kakor znano, Denke o svojih umorih, še vedno ni objavilo, je prišel v javnost, da je bil Denke pri svojem knjigovodstvu tako natančen, da ni upisaval samo imena in dneva smrti svojih žrtev, temveč tudi njihovo živo in mrtvo težo, kakor tudi težo posameznih delov trupla. — Zagovornik svoječasnno radi umora Eme Sander na 15 letno ječo obsojenega mesarja Trautmana je predlagal obnovo postopanja. Zdi se, da se bo dalo ugotoviti, da je bil morilec Denke, kajti v njegovi listi je vpisano pod 21. decembrom 1909, ime »Ema«, in tega dne je Ema Sander izginila.

Izdajatelj:

dr. Josip Hacin.

Glavni in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani

Najboljši
šivaini stroj
je edino le
Josip
Petelinc-a
znanka
Gritzner in Adler
za ročno, obrt in industrijo
Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika
Pouk v vozeu brezplačen. Večletna garancija.
Delavnica za popravila
Na veliko Telefon 913 Na malo

Jack London:

(11.)

Burni doživljaji.

Roman južnega morja.

— Pro-prosim oprostjenja, je zajecjal ter napel vse sile, da bi vstal. Toda opotekel se je, v grlu ga je pričelo dušiti in zgrudil se je na tla. Občutil je lahno zadoščenje, ko je videl, da se je v njenih očeh pojavil strah. Nato pa ga je objela tema in v trenutku, ko ga je premagala nezavest, je še pomislil, da je to prva omedlevica v njegovem življenju.

Prebudil ga je glas velikega zvona. Odprl je oči in opazil, da leži v svoji sobi na postelji. Pogledal je na uro in videl, da je šest in po smeri solnčnih žarkov, ki so poševno lili v sobo, je sodil, da je jutraj. Spočetka ga je mučila negotova slutnja, da se je zgodilo nekaj neprijetnega. Potem pa je zagledal Stetsonov klobuk, ki je visel na zidu in pod njim z naboji napolnjen pas in Coltov revolver, z dolgo cevjo, kaliber 38. Ozki jermen je izdajal, da je last žene. Tedaj se je spomnil na ribiški čoln od prejšnjega dne in na sive oči, ki so se iskriale pod ravnimi obrvmi. Bržčas je bila ona pravkar zvonila. Zaskrbelo ga je, kaj je s plantazami in vsedel se je v postelji ter se oprijel zidu, da bi se obdržal pokonci. Pri tem pa se je zamajala mreža zoper moskito in to gibanje mu je povzročilo omotico. Še vedno je sedel pokonci, z zaprtimi očmi, naslanjajoč se na zid; trudil se je premagati omotico, ko je zaslišal njen glas.

— Takoj mi zopet ležite, gospod — je rekla. Bil je to oster ukazovalen glas, ki je vaje v levati. Obenem ga je neka roka potlačila nazaj na blazino, dočim ga je druga podprla na hrbtu in mu pomagala leči.

— Štiriindvajset ur ste že nezavestni — je nadaljevala — in jaz sem skrbela za vas. Vstali boste, kadar vam dovolim, toda ne preje. Sedaj pa povejte, ktera zdravila jemljete? Kinin? Tu imate deset zrn. Tako je prav. Morate biti priden bolnik.

— Milostljiva, je začel.

— Ne smete govoriti, ga je prekinila, — to se pravi — oporekati ne smete. Sicer lahko govorite.

— Toda plantaze —

— Mrtvega človeka ni mogoče rabiti na plantazah. Toda, ali nečete ničesar vedeti o meni? Moja nečimurnost je užaljena. Tu sem jaz, ki sem pravkar doživel svoj prvi brodolom in tu ste vi in niste niti malo radovedni in govorite o svojih bornih plantazah. Ali ne vidite, kako me takorekoč razganja želja, da bi mogla komu pripovedovati o svojem brodolomu?

Nasmehnil se je. Prvič po dolgih tednih. Ni se smejal temu, kar je pripovedovala, temveč bolj načinu, kako je pripovedovala — nasmehnil se je šegavemu izrazu njenega obličja, njenim veselim očem in lahno-šaljivim potezom, ki so se pojavile v kotu njenih ust. Bil je sila radoveden, koliko las ima, ko je rekel glasno:

— Da, pripovedujte mi, prosim. —

— Tega ne storim — vsaj sedaj še ne, je odkimala. Si že najde mkoga, ki mu bom povedala svoje doživljaje in ki ga ne bo treba prositi, naj me posluša. Tudi jaz bi rada nekaj izvedela. Posrečilo se mi je dognati, kdaj je treba zazvoniti ljudem, toda to je vse. Smešne govorice vaših ljudi ne morem razumeti. Obkorej jih kličete z dela?

— Ob enajstih — in ob eni zopet prično.

— To mi zadostuje, hvala. Sedaj pa povejte, kje imate ključ od shrambe. Svoje ljudi moram hraniti.

— Svoje ljudi je vzdihnil. — In s konservami jih hočete hraniti? Ne, ne. Pošljite jih, naj jedo z mojimi delavci. —

Oči so se ji zaiskrile kakor prejšnji dan in opazil je ukazujoč izraz na njenem obrazu.

— Tega nočem. Moji ljudje so ljudje. Bila sem zunaj v vaših bednih barakah in sem videla, kaj tam jedo. Fuj, krompir! Samo krompir in nič drugega. Brez soli! Nič! Sam krompir! Morda sem se zmotila, toda mislim, da sem jih prav razumela, ko so mi pripovedovali, da ne jedo nič drugega. Dvakrat na dan jedo, ali je to vse dni v tednu?

Pritrtil je ...

— No, moji ljudje tega ne bi prenesli niti en dan. Kaj šele ves teden. Kje je ključ?

— Na obešalu za obleke visi, pod zvoncem. — To ji je še precej rad povedal, toda ko je snemala ključ, ga je slišala govoriti:

— Pomislite vendar, črnecem hočete dati konzerve. —

— Moji ljudje niso črnici. Čimpreje te spoznate, tem boljša prijateljca bova. Kar se pa tiče konzerv, vam plačam vse, kar bodo pojedli. Prosim vas, da se za to ne brigate. V vašem položaju vam skrbi slabo denejo. Tudi ne ostanem tu dalje, kot bo potrebno. Skušala vas bom spraviti pokonci, da mi ne bo treba oditi z zavestjo, da sem pustila belega moža na cedilu. —

— Američanka ste, kajne? — je vprašal mirno.

— Da, — je odgovorila dobrovoljno, toda z upornim pogledom. — Zakaj?

— O nič. Mislim, sem si to.

— Ali hočete še kaj povedati?

— Odkimal je z glavo.

— Kaj naj bi povedal? — je vprašal.

(Dalje prih.)

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 para.

Pisanja

na stroj prevzema na dom perfektna strojejska proti nizkemu honorarju. Ponudbe na upravo lista pod »Natančen«.

Din 5.000

se odda kot posojilo za pol leta le proti visokim obrestim. Ponudbe na upravo lista pod »Sigurnost«.

Išče se

za takoj meblovano mesečno sobo z dvema posteljama za dva solidna gospoda. Ponudbe na upravo lista pod »Sobac«.

Dijak-sedmošolec

išče kakoršnekol popoldanske zaposlitve. Ponudbe na upravo lista pod »Vesten in energičen«.

Ženitna ponudba.

Inteligenten gospod v najboljših letih se želi seznaniti s premožno damo. Preteklost, zunanost in starost postranska stvar. Ponudbe na upravo lista pod »Moderni zakon«. Diskretna zajemena.

Kontoristinja

z dveletno prakso, absolventinja II. razreda trgovske šole, vešča popolnoma vseh pisarniških del išče službo v Ljubljani za takoj ali pozneje. Gre tudi proti nizki plači. Ponudbe prositi na upravo lista pod »Marljiva in zanesljiva«.

Znanja želi

mlad inteligenten gospod z dobro situirano, še tudi starejšo damo v vrhu preganjanja še vedno dolgih dimskih večerov. Cenjene ponudbe pod »Življenje nad vse« na upravo »Narodnega Dnevnika«.

Upokojenec

bivši skladiščnik, zmožen več jezikov in pisarniških del, išče mesta kot hišnik, skladiščnik, sluga, inkasant ali kaj sličnega. Zahteve nizke. Ponudbe prositi na upravo lista pod »Vestenc«.

Contivte industrijskih, obrtnih in drugih podjetij prevzame po lastnih strokovnjakih ter oddaja dotična mnenja (ekspozice) Gospodarska pisarna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1/II.

Ugledno prvovrstno podjetje v Ljubljani, ki je v polnem obratu ter ima lepo bodočnost

išče za dobo od enega do treh let 300 do 500.000 — Din posojila.

Podjetje je neobremenjeno ter znaša realna vrednost 1.000.000 — Din.

Za varnost posojila nudi poleg obremenitve tudi še dobro poroštvo.

Ponudbe z navedbo zneska, načina in dobe amortizacije ter zahtevane obresne mere je poslati pod »Sigurna naložitev denarja“ na Gospodarsko pisarno d. z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1./II.

Prispevajte in agitirajte za
Tiskovni sklad
„Narodn. Dnevnika“!

Industrijska, obrtniška in trgovska podjetja, ki nudijo popolno varstvo z vknjižbo in z zastavo zalog blaga, iščejo

posojila oz. družabnika ali kupca

Ponudbe sprejema in pojasnila daje

GOSPODARSKA PISARNA, družba z o. z.
v Ljubljani, Wolfova ulica 1. II.

== Razširjajte „Narodni Dnevnik“! ==